

**DRUŠTVO SOS TELEFON
ZA ŽENSKO IN OTROKE - ŽRTVE NASILJA**
P. p. 2726, 1001 Ljubljana
Tel.: + 386 1 / 544 35 13, 544 35 14
Faks: + 386 1 / 524 19 93
E-pošta: drustvo-sos@drustvo-sos.si
Spletna stran: <http://www.drustvo-sos.si>

Ljubljana, 5. 7. 2016

Za nasilje nad otroki nikoli ne smemo iskati opravičil – na nasilje nad otroki moramo opozarjati vsi

Kot lahko preberemo v *Poročilu neodvisnih strokovnjakov za Združene narode*, se neposredno nasilje nad otroki večinoma dogaja v kontekstu discipliniranja kot telesno, kruto ali ponižujoče kaznovanje. Tako naj bi v številnih državah beležili fizično kaznovanje otrok v družini celo v 80 ali več odstotkih. Fizično nasilje najbolj ogroža mlajše otroke, medtem ko so žrtve spolnega nasilja bolj pogosto mladostnice in mladostniki. Dečki so praviloma bolj ogroženi zaradi fizičnega nasilja, krutega kaznovanja in trpinčenja, deklice pa zaradi spolnih zlorab, zanemarjanja in prostitucije. Strokovnjakinje in strokovnjaki iz razvitih držav ocenjujejo, da od 40 do 70 odstotkov moških, ki so fizično nasilni do svojih partnerk, izvaja nasilje tudi nad svojimi otroki, in da približno polovica žensk, ki so telesno zlorabljene, zlorablja svoje otroke.

Vsakokrat, ko med nas udari novica o grozljivem ravnanju z otrokom, se zdi, da se v družbi znova zbudi vest, da »moramo nekaj narediti«, da je potrebno ukrepati, sprašujemo se, kdo vse v danem trenutku ni pravilno, pravočasno odreagiraj, česa kdo ni storil, kako to, da smo lahko spregledali znake, da se v družini »nekaj dogaja«, kako to, da nismo uspeli zaščititi otroka, kako to, da smo se obrnili stran. Takrat običajno pricurajo v javnost izjave sosedov in drugih bližnjih, da se je sicer vedelo, da v družini nekaj ni v redu, vendar da si nihče ni mislil, da so »ti ljudje« sposobni tako zelo krutega ravnanja z otrokom. Kako bomo na nasilje reagirali, je odvisno od našega odnosa do tega družbenega pojava, razumevanja njegovih razsežnosti in vseprisotnosti ter strukturne vpetosti v kulturo in družbo – pomembno je, koliko smo senzibilni in koliko si dovolimo opaziti ter ob opaženem ukrepati.

Ustavimo se pri zgoraj navedenem izrazu »tako zelo kruto nasilje« - in se vprašajmo, kje je meja. Pri prvi klofuti, eni po riti, lasanju, izpuljenemu šopu las – ali pri polomljenih kosteh? Beremo lahko namreč izjave, kako z eno po riti ni nič narobe in je vzgojna, ampak da mora ob tem »tebe bolj boleti kot otroka«. Slišimo tudi o tem, kako vsak otrok potrebuje »terapevtsko klofuto«. Naš spomin na predavanje strokovnjaka predstavnikom in predstavnicam sodstva pred nekaj leti o tem, kje je meja med telesnim kaznovanjem otroka z namenom discipliniranja in fizično zlorabo, je še vedno zelo živ. Navajal je, da je telesno kaznovanje otroka racionalen postopek, izveden z namenom spremembe obnašanja pri otroku in kot tak je izključno v domeni staršev. Če del stroke zagovarja, da lahko otroka telesno kaznujemo, ko je ta majhen in ni zmožen razumeti posledic svojega ravnanja; kadar je otrok agresiven in/ali nasilen do drugih otrok, živali, odraslih; kadar pri otroku ne zaležejo druge kazni, kot je na primer frustracija želje, neprijetna naloga ipd.) - da torej takrat lahko otroka fizično kaznujemo, je to zelo sporno sporočilo za javnost. Naše mnenje je, da je zagovarjanje takih stališč nesprejemljivo, da pa je starše potrebno opremiti z znanji, kako ravnati ob dogodkih, ko otrok ne ravna v skladu z njihovimi pričakovanji, kar je normalen del otrokovega razvoja. Verjetno bomo deležni kritik, da oživljamo razmišljanja, o katerih smo v preteklosti že pisali. Vendar se nam zdi to nujno, saj se primeri nasilja nad otroki pod krinko dovoljenja za discipliniranje otrok z nasiljem, dogajajo vsakodnevno v naših kuhinjah in dnevnikih sobah – še vedno in na našo veliko srečo z ne tako grozljivimi posledicami, kot se je zgodilo pred dnevi.

Število otrok, ki so žrtve nasilja in zlorabe moči v družini, je po ocenah nevladnih organizacij in neodvisne strokovne javnosti, visoko, prijavljenih in obravnavanih primerov nasilja pa je bistveno manj.

Otroci ne glede na njihovo največjo ranljivost ostajajo še vedno najmanj zaščiteni družbeni skupini, tudi v Sloveniji. Ko govorimo o vzgojni nemoči, ta hitro lahko preide v premoč in zlorabo in moči ne smemo zlorabljati za socializacijo otrok. Slovenija še ni prepovedala telesnega kaznovanja otrok; starši naj bi torej natančno vedeli, kje se prične zloraba oziroma trpinčenje otroka, če ga disciplinirajo s telesnim kaznovanjem.

Telesno kaznovanje otroka je nasilje nad otrokom. Nikakor ne more biti otroku v korist, poniževalno deljenje udarcev, pa čeprav so odmerjeni »z občutkom«, koliko, kdaj, kje, po katerih delih telesa. Starši, ki za discipliniranje otroka uporabljajo nasilje (telesno kaznujejo otroka), bodo ob takih razlagah hitro našli opravičilo za svoje ravnanje. Za učinkovitejšo zaščito otrok pred nasiljem v družini je torej potrebno spremeniti celoten sistem vrednot in naš odnos do nasilja, znotraj tega pa določiti normativni okvir.

Predlog Družinskega zakonika v Republiki Sloveniji iz leta 2011 je telesno kaznovanje otrok v družini inkriminiral. Žal ga odrasli državljanke in državljani na referendumu leta 2012 niso podprli. Država mora prepovedati vsako obliko telesnega kaznovanja otrok, vsako kruto ali ponižujoče kaznovanje, ki ima elemente fizičnega, psihičnega, spolnega nasilja ali zanemarjanja kot vzgojne metode. Dati mora jasno sporočilo, da se telesnega kaznovanja ne tolerira v smislu discipliniranja, temveč da se ga okarakterizira kot nasilje. Pomembno je, da je to področje zakonsko urejeno.

Kot je lahko kruto nasilje nad otrokom, ki pride v javnost, opozorilo, da kot družba in posamezniki ter posameznice ne storimo dovolj, da do takšnih situacij ne bi prihajalo, je lahko tak primer tudi polje manipulacije. Pomembno je, da se vsi zavedamo, da za nasilje nad nikomer, posebej pa nad otroki, nikoli ni opravičila, ne glede na to, kdo ga izvaja. Vsi, ne samo pristojne institucije, moramo ob zaznavi nasilja odreagirati takoj in odločno, da bi lahko preprečili kruto dogajanje za štirimi stenami. Sum nasilja nad otrokom lahko prijavite tudi na SOS telefon za ženske in otroke – žrtve nasilja 080 11 55.

Maja Plaz, Društvo SOS telefon za ženske in otroke – žrtve nasilja